

XÂY DỰNG LỚP HỌC THÂN THIỆN TRONG CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC

PHAN DUY NGHĨA*

Trong những năm qua, Bộ GD-ĐT đã phát động phong trào thi đua "Xây dựng trường học thân thiện - học sinh tích cực" rộng khắp trên cả nước. Ở môi trường đó, trẻ được học tập và sinh hoạt trong một bầu không khí thân thiện, gần gũi như ở gia đình. Trường học, lớp học được các em coi như ngôi nhà chung, ngôi nhà thứ hai của mình; các em thấy mỗi ngày được đến trường, đến lớp là một ngày vui. Bản thân các em thêm yêu trường, yêu lớp, gắn bó với ngôi nhà chung đó..., điều đó góp phần giúp trẻ hứng thú trong học tập và đem lại hiệu quả cao trong giáo dục.

1. Trang trí lớp học thân thiện

Trang trí lớp học một cách sáng tạo, phù hợp với đặc điểm tâm lí học sinh (HS) sẽ giúp các em biết yêu và tạo ra cái đẹp, có ý thức gìn giữ trường lớp của mình. Ngoài những quy định về trang trí lớp học của ngành, giáo viên chủ nhiệm (GVCM) có thể sáng tạo thêm một số các biểu bảng để trưng bày các sản phẩm của HS) như các bài văn, bài thơ hay, bài viết chữ đẹp, những tranh vẽ của các em hay các sản phẩm học tập khác. Có thể chụp một bức ảnh tập thể lớp cỡ lớn treo ở trung tâm lớp. Hằng ngày, được nhìn thấy hình ảnh của mình cùng các bạn trong lớp, các em có cảm giác mình được sống trong một tập thể tràn đầy tình yêu thương; qua đó, giáo dục các em tinh thần trách nhiệm, tinh thần đoàn kết trong tập thể lớp.

2. Thay đổi cách cư xử của giáo viên

1) Sử dụng lời nói, ánh mắt và cử chỉ thân thiện.

Lời nói là phương tiện giao tiếp quan trọng nhất của người thầy, bởi vậy, giáo viên (GV) cần sử dụng lời nói sao cho đạt hiệu quả cao nhất. Khi giao tiếp với HS, GV cần sử dụng ngôn ngữ sao cho các em dễ hiểu nhất, giàu hình ảnh và đạt giá trị biểu cảm cao. Ngoài giá trị nội dung của ngôn ngữ, GV còn phải diễn đạt

Một cách trang trí lớp học

bằng âm điệu phù hợp. Chẳng hạn: khi GV bước vào lớp, HS sẽ đứng dậy chào, câu nói để các em ngồi vào vị trí có thể là "Ngồi xuống!", cũng có thể là "Tất cả ngồi xuống!" hoặc là "Cô mời các em ngồi xuống!", nhưng thuyết phục hơn cả là cách nói đầy đủ: "Cô chào các em, mời các em ngồi xuống!" cùng với nụ cười hiền hậu và ánh mắt thân thiện lướt qua toàn lớp học sẽ tạo ra những xúc cảm tâm lí tích cực, giúp các em thoải mái và tự tin để bắt đầu tiết học.

2) Hãy khen ngợi, đừng chê bai. Khen ngợi là việc làm không thể thiếu trong giáo dục, đặc biệt là giáo dục tiểu học. Khi HS làm được việc tốt, GV cần khen ngợi ngay để khích lệ, động viên. Một lời khen có hiệu quả giáo dục gấp nhiều lần so với những lời chỉ trích, chê bai. Đặc biệt, với HS cá biệt, lời động viên, khen ngợi như là liều thuốc tinh thần giúp các em thay đổi hành vi theo hướng tích cực. Khen ngợi kịp thời không những làm thay đổi hành vi của HS theo hướng tích cực mà còn là động cơ thúc đẩy quá trình học tập của các em, giúp HS ham thích và chăm chỉ học tập. Cần cân nhắc khi cho điểm HS, vì nhận được điểm kém có thể ảnh hưởng đến tâm lí, nhân cách của trẻ.

3) Tạo tiếng cười trong mỗi tiết học. Tiếng cười trong dạy học - giáo dục sẽ làm tan đi không khí căng thẳng của tiết học, tạo ra sự hưng phấn để kích thích suy nghĩ. Những người thông minh thường có tính hài hước, chính sự hài hước lại tác động vào não để kích thích tư duy. Vì vậy, trong quá trình giảng dạy, GV cần vận dụng tính hài hước để thu hút sự chú ý của HS, làm tăng tính hấp dẫn của vấn đề cần truyền đạt, giúp quá trình hình thành kiến thức diễn ra tự nhiên và nhẹ nhàng, đem lại hiệu quả giáo dục, dạy học cao. Như vậy, không khí lớp học sẽ trở nên thân thiện hơn, có hứng thú để bắt đầu cho những tiết học khác.

4) Quan tâm và chia sẻ. Cần giáo dục HS có thói quen biết quan tâm, chia sẻ, động viên, thăm hỏi lẫn nhau trong học tập cũng như trong cuộc sống. GVCM cần nắm được ngày sinh của các em trong lớp và thông báo trên bảng tin của lớp để chúc mừng sinh nhật của các em. Có thể chuẩn bị một vật dụng nhỏ

* Phòng Giáo dục tiểu học, Sở GD-ĐT Hà Tĩnh

(quyển vở, hộp màu,...) để làm quà sinh nhật; bên cạnh đó, những lời chúc, những lời ca tiếng hát của bạn cùng lớp sẽ khiến các em thật sự xúc động vì cảm nhận được tình cảm của thầy, cô và các bạn dành cho mình. Từ đó, các em tự tin hơn trong học tập, rèn luyện cũng như việc tham gia các hoạt động tập thể.

GV cần tạo được sự gần gũi với học trò để các em luôn cởi mở với thầy giáo, cô giáo của mình. Hãy vừa là bạn, vừa là thầy của các em. Cần tuyệt đối tránh sự ưu ái đặc biệt với một vài HS nào đó. GV cần nhìn thấy những ưu điểm ẩn sâu trong mỗi HS, giúp các em nhận ra và phát huy những ưu điểm của mình. Hãy cố gắng sống hết mình với HS, luôn tạo ra những niềm vui cho các em và chia sẻ những khó khăn với mỗi trẻ, biết kiềm chế khi trẻ có lỗi. Thương yêu, công bằng, kiên trì và trung thực là khẩu hiệu của mỗi GV.

3. Tăng cường sự tham gia của học sinh

1) Xây dựng nội quy lớp học. GV thông báo cho HS nội dung chính của năm học, nhắc lại nhiệm vụ của HS trong Điều lệ trường tiểu học; HS chia nhóm thảo luận; các nhóm chia sẻ ý kiến. Sau đó, GV và tập thể lớp cùng xem xét, tìm ra những ý kiến chung của tất cả HS, thống nhất và xây dựng thành nội quy của lớp; viết và trang trí nội quy lớp. Việc làm này rất có ý nghĩa, bởi: HS được trực tiếp tham gia, được cung cấp thông tin, được bày tỏ ý kiến của mình. Qua xây dựng nội quy lớp học, ý kiến của các em được lắng nghe và tôn trọng, từ đó, các em sẽ hiểu, tôn trọng và thực hiện tốt nội quy do chính mình đề ra. Đây cũng là cơ hội để rèn các em kĩ năng giao tiếp, bày tỏ ý kiến và tham gia quá trình ra quyết định, phát huy tinh thần tập thể, nâng cao tinh thần trách nhiệm cho mỗi HS. Làm tốt điều này sẽ khơi dậy sự tự tin trong mỗi HS, giúp các em đạt tới nhiều đỉnh cao trong học tập.

2) Chia sẻ Hộp thư vui. Mỗi HS và GV làm một hộp thư. Hàng ngày, HS và GV ghi những lời khen ngợi, động viên, những lời nhắc nhở... dành cho bạn, cho HS của mình và bỏ vào hộp thư của mỗi người. Cuối tuần, vào tiết sinh hoạt tập thể, tất cả mở ra xem và đọc cho cả lớp cùng nghe. Việc làm này giúp HS hướng tới những điều lạc quan, tích cực, vượt qua khó khăn, chán nản trong cuộc sống, tạo điều kiện cho những HS ngại giao tiếp trước đám đông cũng có thể bày tỏ ý kiến của mình qua *Hộp thư vui*. Qua đó, GV biết được thái độ, tình cảm của HS đối với mình. Nếu nhận thấy cách xử sự của mình chưa đúng, GV đừng ngần ngại xin lỗi học trò.

3) Xây dựng hòm thư "Điều em muốn nói". Không phải lúc nào HS cũng có thể trực tiếp nói thẳng mong muốn, suy nghĩ của mình với thầy cô giáo, với nhà

trường. Vì vậy, thông qua hòm thư "Điều em muốn nói", các em được tự do bày tỏ những khúc mắc, băn khoăn của bản thân về cuộc sống xung quanh, về trường, lớp, bạn bè và thầy cô. Làm tốt điều này sẽ giúp GV rút ngắn khoảng cách với học trò; GV được lắng nghe những chia sẻ, mong muốn của các em, từ đó, kịp thời có những điều chỉnh hợp lí, nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, tạo môi trường thân thiện trong lớp học.

4) Đôi bạn cùng tiến. Để HS yếu kém không tự ti, mặc cảm và thụ động trong học tập, GV nên xây dựng các mô hình học tập như "Đôi bạn điểm 10", "Đôi bạn cùng tiến", để các HS khá - giỏi giúp đỡ các bạn kém hơn.

5) "Học mà chơi - chơi mà học". HS tiểu học rất thích tham gia các trò chơi. Chính vì vậy, tổ chức các trò chơi cho các em là một việc làm hết sức cần thiết, giúp các em rèn luyện thể chất, sự khéo léo, trở nên nhanh nhẹn hoạt bát, tạo sự hoà đồng, thân thiện, đoàn kết... Những phút vui chơi thoải mái, lành mạnh sẽ giúp HS thêm hào hứng để học tập và sống hồn nhiên hơn. Hơn nữa, việc vui chơi lành mạnh còn tạo ra nhiều đức tính tốt đẹp, hạn chế, thay đổi những thói quen, hành vi chưa tốt, đồng thời rèn luyện thể chất và tâm hồn các em theo chiều hướng tích cực.

Trên đây là một số gợi ý trong xây dựng lớp học thân thiện trong các trường tiểu học. Căn cứ vào tình hình thực tế của nhà trường, cán bộ quản lí và GV cần vận dụng linh hoạt, sáng tạo, phù hợp để đạt hiệu quả cao nhất, bởi vì "học trò không phải là một chiếc bình cần đổ đầy kiến thức, các em là những ngọn đuốc cần được thắp lên". □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD-ĐT. **Sổ tay Trường học thân thiện, học sinh tích cực 2008-2013**. NXB Giáo dục, H.2008.
2. Nguyễn Ngọc Ân - Bùi Ngọc Diệp - Lê Thị Thu Đình - Tạ Thúy Hạnh - Phạm Vĩnh Lộc - Lưu Thu Thủy. **Đổi mới phương pháp quản lí lớp học bằng các biện pháp giáo dục kỉ luật tích cực**. NXB Giáo dục Việt Nam, H. 2011.

SUMMARY

To help schools build friendly classes, we have some measures below: - Decorating friendly classes; - Change the teachers' behaviour: Using friendly words, eye contact and gestures; Praising instead of decrying; Creating pleasure in each learning period; Caring and sharing; - Promoting students' participations. Building classroom rules; Sharing mailboxes; Building the mailbox called "things I want to say"; A pair of students helping each other; A combination between learning and playing.